

מפסידים גם את 30 הפרות שהיטיבו עצמן ושפעו חלב בתחלובתן השנייה. נראה לי שנהגנו נכון שלא מכרנון מייד, מה גם שתנובת הפרות ממוצא אחר שחולבים כאן היו באותה רמה ירודה ואף פחות מזו. להשלמת התמונה צריך להוסיף, שחולבים כאן רק פעמיים ביממה ושמספר החולבות הכולל כבר עולה על האלפיים, דבר שבלי ספק יש לו השלכה לגבי הטיפול וההשגחה האינדיבידואלית על כל פרה ופרה ותנובתה שהיא מניבה.

מרדכי מלען

חיות, "ברוך", קטניה

ייתכן, שאת הבוקר הישראלי אינם מרשימים מספרים אלה כהישגים מיוחדים. אולם, אין לשכוח שלא פולקה אף פרה כל עוד התעברה. בתחלובה הראשונה היו 63 פרות שסיכמו בפחות מ-4,000 ק"ג ואילו אף פחות מ-3,000, ולאחר המלטתן השנייה הניבו 30 מאותן פרות יותר מ-6,000 ק"ג בממוצע, בעוד 33 האחרות החזיקו בתנובותיהן הירודות גם בתחלובתן השנייה ואין שיפור רב גם בשלישית.

לו הוצאנו מן העדר כל ירודות התנובה, היינו משיגים תנובה ממוצעת של כ-6,300—6,400 ק"ג לפרה בתחלובתן השנייה. בבירור כזה היינו

מבכירות ישראליות בקפריסין

רק כחדשיים-שלושה חם מאוד, וגם אז בלילות נושבת רוח נעימה. כמות הגשמים בחורף אינה מרובה, בשנה האחרונה ירדו באזור זה כ-400 מ"מ גשם.

ברשותם של משקי הבקר בארות מים עצמיים ומגדלים כמעט אך ורק אספסת. בחורף כשהקציריים של האספסת דלילים ביותר, דואגים למזון ירוק אחר.

יחסי המחירים דומים ואף טובים במקצת מאשר בארץ. המ"מ זול במקצת, ואילו החקלאי מקבל עבור ליטר חלב כ-55 אגורות. רפת של כ-20 חולבות מפרנסת יפה את בעליה. אין כאן חישוב אלטרנטיבי למים, ואת האספסת משקים בהצפה. כ-95% מהמשקים המים אינם עולים כמעט בכסף, וגורם האספסת דורש אמנם עבודה בקציר והובלה ומעט דישון, אבל זה סעיף קטן מאוד בתשומה, שמחזירה תמורה יפה מאוד בחלב.

החקלאי הקפריסאי הוא די "בודד". מוסדות העזר לחקלאות מתפתחת, כגון: ביטוח ועזרה ווטרינרית, הזרעה מלאכותית והדרכה מקצועית-משקית, הם כולם, "בראשית הדרך". ביטוח אין, עזרה ווטרינרית ניתנת רק בשעות העבודה

לקפריסין יובאו עד כה 120 מבכירות, מספר זעום לעומת הייצוא לאירן, או אפילו בהשוואה לחווה בסיציליה. אלא שכאן הבעיות הן שונות מאשר בארצות האחרות המייבאות את הבקר שלנו. משק הבקר בקפריסין צעיר מאוד, לאו דווקא בגיל, אלא — בעיקר — ברמתו המקצועית. מגדלי הבקר הם לרוב חקלאים לא עשירים, התמיכה הממשלתית לענף מעטה, האוכלוסיה אינה רגילה בשתיית חלב טרי, ומוצרי חלב מובאים ונמכרים במחירים, שקשה מאד להתחרות בהם. המשקים קטנים מאוד, והגדולים שבהם בעלי 40—50 פרות, והגדול ביותר מונה כ-100 חולבות.

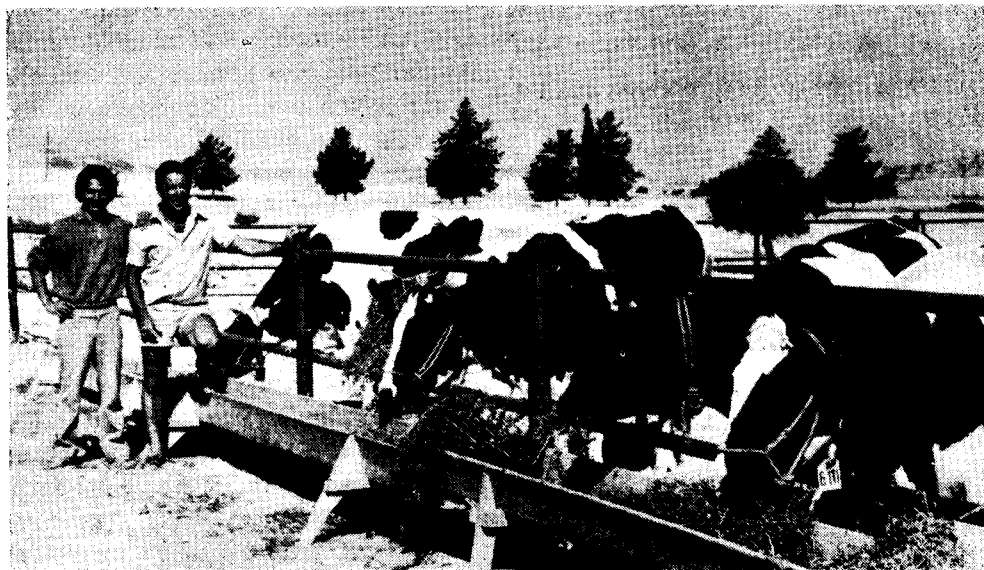
120 המבכירות שלנו מפוררות ב-15 משקים, 40 נמצאות במשק ממשלתי בפקוח F.A.O. — ארגון המזון הבינלאומי של האומות המאוחדות, ושאר הבקר במשקים פרטיים בבעלות מבני שני הלאומים, בשני כפרים גדולים, דאלי ואתוינו, וגם מסביב לגיקוסיה. עובדת הבעלות של המשקים משני הלאומים מונעת שיתוף פעולה מבחינת הזרעה מלאכותית, עזרה ווטרינרית, ומעכבת את ההתפתחות, שהינה אטית בלאו הכי. האקלים בקפריסין, ובמיוחד בסביבות ניקור-סיה — מתאים ביותר לגידול בקר. אקלים יבש,

שלא על מנת לקבל „אחוזים“. החקלאי הקפריי-סאי אינו ער לחידושים ולשינויים, וצריך להשקיע הרבה עבודה בשכנוע לשנות נוהגים והרגלים. למשל, היו נוהגים במשקים „שלנו“ להגמיע תחליפי חלב עד גיל חצי שנה (לפי „הוראות“ סוכני המכירות), או להזריע עגלות בגיל שנה וחצי ויותר, או לערב תבן בתערובות, ונדרש הרבה זמן לשכנע שכמות גדולה של תבן שהפרה אנוסה לאכול עם התערובת, איננה לטובת הנבה גבוהה.

במספר משקים, שרק עתה מייסדים רפתות חלב, והם חסרי מסורת ושיגרה פרימיטיבית של שנים, העבודה בהדרכת קלה בהרבה והשיטות ה„ישראליות“ מתקבלות יותר על דעתם. באחד המשקים (משק קורסומבס שקנה 14 פרות עד עכשיו) ההזנה היא ישראלית טיפוסית, הוא גידל בהצלחה תירס מזון נוהייער 170 וקיבל יכול של 8—10 טון מדונם. דוגמתו לא ראיתי עוד בכל קפריסין, וחבל.

לאחר שליוויתי במשך כ-10 חוד' את המשקים שקנו בקר ישראלי, אפשר לומר, שהשיגיהם בפרות שלנו טובים מאוד, ובאחדים מהמשקים אף

הרגילות ביום, ולאחר גמר יום העבודה נזקק החקלאי לעזרה של רופא ווטרינרי פרטי, שביי-קורו עולה בממוצע (לפי המקרה והמרחק) כ-10 ליש"ט. בהזרעה מלאכותית התחילו השנה מחדש, לאחר שנכשלו לפני כשנתיים בהזרעה בזרמה חיה, שיובאה מ„יוון“ ונמצאה בלתי פוריה. כיום קשה ביותר לחדש את ההזרעה, על אף כינוסים, הרצאות וסרטים. מספר גדול של חק' לאים גורס שהזרעה מלאכותית — שיטה לא טובה. את המושג הדרכה כמעט ואין החקלאי הקפריסאי מכיר. כמעט כל אדם המבקר במשקים כוונתו למכור משהו — תרופות, וויטמינים, מינרלים, תחליפי חלב. בכל אלה נתקלים הרבה, אבל בכל תקופת עבודתי נתקלתי רק פעם אחת במדריך, שבפיקוחו כמה כפרים. הוא מבקר כל יום בכפר אחר ומתפקידו להדריך בכל ענפי המשק. ברור, שלא ניכרת כל השפעה להדרכה כזו. בתחילת עבודתי, כשבאתי למשק וניסיתי להסביר בענייני עבודה ומקצוע, הרגשתי בחשד ובשאלה — מה בעצם ברצוני למכור? הם אינם מבינים, שמישהו יכול לבוא לייעץ, ואפילו לעזור בעבודה, או בהקמת מבנה חדש,

לקוח חדש לבקרנו בקפריסין, מר קורסומבס (משמאל); מימין המדריך הישראלי, כותב מאמר זה

על 4,000 ליטר, ההפרש מובהק לכל הדיעות. ההסתגלות וההתאקלמות של הפרות שלנו טובה יותר, מה שהיה צפוי כמובן. הפרה השוודית נוטה משום מה להתנפח, 2 פרות שוודיות מתו, ואחדות היו קרובות לכך. אף אחד אינו יודע להסביר תופעה זו. ייתכן שיש לייחס זאת לשתייה מרובה של מים והעלאת פני הנוזלים בכרס, המונעים פליטת הגז. או אולי הדבר קשור במבנה שונה במקצת של הכרס. עכ"פ, בקב' ישראלית לא היו סימנים להתנפחות.

ב פ י כ ו ם הפרה שלנו מתאימה ביותר לתנאים של קפריסין, והביקוש לבקר שלנו גדול יותר מההיצע. כדאי לשמור על השוק ועל השם שרכשנו עד עכשיו.

צבי מאוטנר, ניקוסיה

מידעות מועצת החלב

הצריכה הכוללת של חלב ומוצריו — פרט לחמאה — נמצאת בעלייה מתמדת. זאת מסר מנהל מועצת החלב, הח' שלמה גל.

בשנה החקלאית 1971/72 גדלה צריכת חלב השתייה ב-10.3 אחוזים, הלبن ב-17.1 אחוזים, האשל והלבניה ב-13.2 אחוזים, השמנת המתוקה ב-18.1 אחוזים, השמנת החמוצה ב-4.3 אחוזים, הגבינה הכחוושה ב-9.3 אחוזים, הגבינה הרכה-שמנה והגבינות הקשות ב-9.8 אחוזים. בצריכת החמאה, חלה ירידה ב-1.8 אחוז.

המקור „ידיעות תנובה“, ינואר 1973

ב ר ו ך ה ב א ! לח' נחמן ברימן,

בעבר מדריך לגידולי מספוא באזור חדרה. חזר ארצה לאחר שהות ממושכת בניו-זילנד.

מוכירות ה.מ.ב.

מצויינים. התנובה במשקים האלה מ-4,500 ליטר (ממוצע של הפרות הישראליות במשק אחד) ועד 5,400 ליטר במשק פרסקוס. בו נמצאת האלופה „טרזנה“ ששיא תנובתה היומית כמבכירה הגיע ל-43 ליטר. אך התוצאה הטובה ביותר היתה במשק הגדול של „ליטרסיי“, בו סיימו 8 מבכירות שלנו את חליבתן הראשונה בממוצע של 5,770 ליטר (וזאת ב-2 חליבות), בעוד שה-ממוצע של שאר הפרות בעדר הוא כ-4,000 ליטר בלבד. במשק זה ההזנה גדושה והעבודה מאורגנת יפה, אלא שהמורשה הגנטית של העדר המקומי, במיוחד במשק זה, היא בשפל הדרגה. אין פלא-אפוא, שבימים אלה עומד משק זה לקבל 20 מבכירות נוספות מישראל, ובדעתו להחליף בהדרגה את כל העדר בבקר ישראלי. משק זה בונה גם סככת פרות ומכון חליבה משוכללים ומעביר את העדר למתכונת מימשק ישראלית.

בוקרינו ימצאו בוודאי עניין בניסוי שנערך כאן בחווה הממשלתית, שבפקוח ה-F.A.O. בחווה זו השוו בין 40 מבכירות שיובאו משוודיה, לבין 40 מבכירות שלנו. הניסוי נערך בתנאי מימשק והזנה שווים ל-2 הקבוצות. המבכ' השוודיות המליטו בגיל מבוגר יותר של 6 חודשים בממוצע, בהשוואה לגיל ההמלטה של המבכירות שלנו. השוודיות מפותחות יותר בגופן, והיו להן „ררוות“ טובות, כולן חזקות ובעלות קרניים. לאחר ההמלטה חולקו משום מה הפרות ל-2 קב' לפי תנובתן, ז"א — בכל קב' היו ישראליות ושוודיות יחד. חשוב לציין, שההזנה לא היתה גדושה והפרות קיבלו מזון בחישוב מדויק מפי הספר. היה גם מחסור במזון גס. כך, שבחצרות בו ניתן המזון השתלטו השוודיות יפה מאוד על המצב.

לאחר מאמצי שכנוע, ולאחר שהאחראים נוכחו, שהפרות שלנו אכן חלשות יותר ואינן עומדות במלחמת הקרניים, הפרידו בין הישראליות והשוודיות ל-2 קבוצות תוך שמירת הכלל של טיפול והזנה שווים. כאמור, ההזנה אינה גדושה, ואין מעניקים גם כל תוספת לצורך הגדילה, בכ"ז צופים אצל הישראליות תחלובה ממוצעת של 4,500 ליטר, בערך, ואילו השוודיות לא תעלינה